

**บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19**
**The Roles of Early Childhood Parents to Increase Executive Function for
Early childhood children in The Time of Covid-19**

พายวารี ปรภาสวัต | Phaiwaree Prapasawat

สาขาวิชาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ภาควิชาสังคมเมือง วิทยาลัยพัฒนาชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
Department of Early Childhood Development, Urban Community Development College
Navamindradhiraj University

Corresponding author e-mail Address: Phaiwaree@nmu.ac.th

(Received: 4 September 2022, Revised: 07 March 2022, Accepted: 14 April 2022)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการรวบรวมและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงโควิด 19 โดยมีผู้ปกครองทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ที่ยังดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนการสอนระดับปฐมวัยไม่ช่วยให้เกิดทักษะการคิดเชิงบริหารได้อย่างเต็มที่ และความเข้าใจของผู้ปกครองต่อทักษะการคิดเชิงบริหารนี้ยังมีน้อย บทความนี้จึงได้เสนอความหมาย องค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร รวมถึงเสนอบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อให้ผู้ปกครองนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารได้อย่างเหมาะสมต่อไป แม้ยังอยู่ภายใต้วิกฤตของโควิด-19

คำสำคัญ: ทักษะการคิดเชิงบริหาร, ผู้ปกครอง, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

This article is a compilation and analysis of literature related to Executive Function for Early childhood children in The Time of Covid-19. Parents are main roles to increase Executive Function for Children in The Time of Covid-19. Due to the situation of Coronavirus outbreak (COVID-19) effect to Early Childhood Education in this time cannot encourage Executive Function for Children completely and some parents do not understand Executive Function enough. This article present meaning and component of Executive Function and also factors effect to Executive Function of children. In addition, this article provides The Roles of Early Childhood Parents to Increase Executive Function for Children in The Time of Covid-19 to help Early childhood children are encouraged to develop appropriate Executive Function even under the COVID-19 crisis.

Keywords: Executive Function, Parent, Early childhood children

บทนำ

ในปีพุทธศักราช 2562 หรือ ค.ศ.2019 โลกได้รู้จักกับโรคระบาดที่ชื่อ โควิด 19 ซึ่งเป็นโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ระบาดครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน เดือนธันวาคม 2019 (WHO, 2020) ซึ่งในปัจจุบัน ค.ศ. 2021 โรคระบาดดังกล่าวยังแพร่กระจายไปยังประเทศต่างๆทั่วโลก และสถานการณ์ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเชื่อดังกล่าวกลายเป็นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากลักษณะการแพร่เชื้อ เป็นการแพร่จากคนสู่คนผ่านทางฝอยละอองจากจามหรือปาก ซึ่งขับออกมาเมื่อผู้ป่วยไอหรือจาม อีกคนหนึ่งจะได้รับเชื้อจากการหายใจเอาฝอยละอองเข้าไปจากผู้ป่วย หรือจากการเอามือไปจับพื้นผิวที่มีฝอยละอองเหล่านั้น แล้วมาจับตามใบหน้า (WHO, 2020) ทำให้เกิดการแพร่กระจายได้ง่ายในที่มีผู้คนรวมตัวกันเป็นจำนวนมาก

สถานการณ์โรคโควิด 19 ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนเดินทางเข้าประเทศไทยในวันที่ 12 มกราคม 2563 หลังจากนั้นจึงพบผู้ติดเชื้อชาวไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การระบาดระลอกแรกอยู่ช่วงเดือนมีนาคม 2563-เมษายน 2563 หลังจากนั้นไม่พบผู้ติดเชื้อในประเทศไทยนานกว่า 100 วัน หลังจากนั้นในเดือนพฤศจิกายน 2563 พบผู้ติดเชื้อรายแรกอีกครั้งและเกิดการระบาดระลอก 2 เกิดขึ้น และมีระลอก 3 และ 4 ตามมาเป็นลำดับ โดยมีอาการของโรคที่เปลี่ยนไปคือมีอาการเพียงเล็กน้อย และส่วนใหญ่พบในกลุ่มคนวัยทำงานที่มีการเคลื่อนย้ายที่พกบ่อย (กรมควบคุมโรค, 2564) โดยประเทศไทยได้ประกาศให้โรคโควิด 19 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 มีชื่อว่า “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” หรือ “โรคโควิด-19” และให้มีผลบังคับใช้ เริ่มวันที่ 1 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทย ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมไปถึงด้านการศึกษาได้รับผลกระทบอย่างหนัก เนื่องจากทั่วโลกต่างหามาตรการเพื่อรับมือกับโรคนี้ และได้มาตรการที่ประเทศไทยใช้คือมาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi-lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลดช่องทางการแพร่เชื้อไวรัส (พงศ์ศักดิ์ วนิชานันท์, 2564) และแน่นอนว่าการศึกษาระดับปฐมวัยก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน เนื่องจากพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการเล่น และเด็กๆมักเล่นด้วยกัน ทำให้ยิ่งเป็นที่กังวลของผู้ปกครองว่าลูกจะได้รับเชื้อจากโรงเรียนหรือไม่หากให้ลูกได้เข้าเรียนเมื่อโรงเรียนเปิด แม้ว่าการติดเชื้อโควิด 19 ของเด็กเล็กนั้นจะไม่มีอาการหรือแสดงอาการน้อยมาก แต่เด็กก็มีโอกาสที่จะนำไปติดและแพร่กระจายให้คนในบ้านได้ และจะส่งผลกระทบไปยังคนที่ได้สัมผัสกับคนในบ้านเกิดการแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว (Super spread) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

แม้ว่าจะมีการคลายล็อกดาวน์ ในวันที่ 1 กันยายน 2564 แต่ยังไม่มีการกำหนดเปิดเรียนสำหรับเด็กอนุบาล เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนสำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กปฐมวัยที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงทั้งหมดยังคงต้องอยู่บ้านต่อไป แม้ว่าทางโรงเรียนจะได้พยายามปรับการเรียนการสอนที่เหมาะสมในสถานการณ์การ

แพร่ระบาดของ โควิด-19 แล้วก็ตาม โดยปรับเป็น 5 รูปแบบได้แก่ ON-SITE, ONLINE, ON-AIR, ON-DEMAND และ ON-HAND โดยในส่วนของจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กระดับปฐมวัยนั้น จะไม่มีการเรียน ONLINE แต่จะจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ ON-HAND คือ การนำไปงานไปให้นักเรียนทำที่บ้าน ในกรณีนี้ที่โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ ON-SITE ได้ (กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ, มมป) แต่ก็ไม่สามารถทดแทนการเรียนที่โรงเรียนได้ พัฒนาการด้านต่างๆที่ควรได้รับการพัฒนาจากคุณครูและโรงเรียนก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่

ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ยังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 เกิดขึ้น ยิ่งทำให้คนส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นการทำงานผ่านอินเทอร์เน็ต การประชุมผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ การส่งงาน การตรวจสอบงานแบบออนไลน์ เมื่อเทคโนโลยีพัฒนามากขึ้น ธุรกิจต่าง ๆ จึงนำเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต การบริการ และการบริหารจัดการมากขึ้น ส่งผลให้การผลิตมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำ ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อภาระการจ้างแรงงาน และความต้องการแรงงานในบางอาชีพ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทำให้เกิดการเลิกจ้างและเปลี่ยนรูปแบบความต้องการลักษณะของประชากรหรือแรงงานที่ส่วนใหญ่จะต้องการลักษณะแรงงานในกลุ่มกึ่งทักษะ (Semi-skilled labour) และแรงงานทักษะ (Skilled labour) โดยผลของเทคโนโลยีจะกระทบต่อแรงงานไร้ทักษะ (Unskilled labour) โดยในปัจจุบันเริ่มเห็นผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการจ้างงานในบางสาขาอาชีพ เช่น พนักงานธนาคาร พนักงานด้านการพิมพ์ ขณะเดียวกันเทคโนโลยีจะสร้างความต้องการแรงงานในสาขาใหม่ เช่น นักเขียน application Youtuber เป็นต้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) และในอนาคตตลาดแรงงานจะต้องการคนที่มีความรู้และคุณวุฒิที่สูงขึ้น แรงงานไร้ทักษะจะถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรและหุ่นยนต์ ส่วนคนที่ได้ค่าตอบแทนสูงหรือค่าจ้างสูงกว่าต้นทุนการใช้เครื่องจักรเทคโนโลยีอัตโนมัติหรือหุ่นยนต์จะมีความเสี่ยงในการสูญเสียตำแหน่งงานมากกว่าแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นคือความเหลื่อมล้ำจากการเข้าถึงเทคโนโลยี การศึกษา ความรู้ และการจ้างงาน การลดบทบาทของธุรกิจคนกลาง(กรมจัดหางาน, 2561)

ดังนั้นแรงงานไทยจึงต้องเร่งพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการแก้ไขปัญหาและทักษะด้านภาษา เพื่อเปลี่ยนจากแรงงานไร้ทักษะ แรงงานกึ่งทักษะ ให้เป็นแรงงานที่มีทักษะ ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น (ัญญลักษณ์ รุ่งแสงจันทร์, 2561) โดยกรมจัดหางาน (2561) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของแรงงานยุคใหม่ที่จะต้องมีความรู้เพื่อให้มีทักษะเป็นที่ต้องการมากกว่าเทคโนโลยีและหุ่นยนต์ คือ ทักษะทางอารมณ์ หรือ Soft Skills ได้แก่ เข้าใจตนเอง เรียนรู้ตลอดชีวิต ทำงานเป็นทีม การเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อความเชื่อของตนเอง สร้างวิสัยทัศน์ที่มีร่วมกัน การมองภาพรวมทั้งระบบ ทักษะดิจิทัลลองผิดลองถูกอย่างรวดเร็ว การคิดวิเคราะห์รอบด้าน การคิดแบบเจ้าของ และการคิดต่อยอดไปสู่สิ่งใหม่ และในกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาแรงงานที่เทคโนโลยีทดแทนยาก ได้แก่ งานที่ใช้ความละเอียดใช้ประสาทสัมผัสและมือ (Hand) งานที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Head) และงานที่ใช้ความฉลาดทางสังคม (Heart) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนากำลังคน โดยได้เลือกทักษะการทำงานที่จำเป็นในอนาคตที่ World Economic Forum ได้เสนอไว้ 10 ทักษะ ได้แก่ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การบริหารจัดการคน (People Management) การประสานงาน (Coordinating with others) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) การประเมินและตัดสินใจ (Judgment and Decision-Making) การบริการ (Service Orientation) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) และความยืดหยุ่นทางการคิด (Cognitive Flexibility)

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมดังที่กล่าวมา ทำให้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะที่ผู้เรียนควรมีในปัจจุบัน โดยได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) สอดคล้องกับ Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD (2018) ที่ได้เสนอสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ได้แก่ ศาสตร์เฉพาะ (disciplinary) ข้ามศาสตร์ ((interdisciplinary) วิธีปฏิบัติในศาสตร์เฉพาะ (epistemic) ขั้นตอนปฏิบัติ (procedural) ด้านทักษะ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ เรียนรู้เป็นและมีวินัยในตนเอง (cognitive & metacognitive) การเข้าสังคมและควบคุมอารมณ์ (social & emotional) การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ((practical & physical) และสุดท้ายคือด้านเจตคติและคุณค่า มี 4 ระดับ คือ ระดับตนเอง (personal) ระดับท้องถิ่น (local) ระดับสังคม (societal) ระดับนานาชาติ (global)

ทั้งนี้ การที่ผู้เรียนจะมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ จำเป็นต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่แรกเกิด ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) ผู้เป็นทั้งจิตแพทย์ และนักเขียนโดยเฉพาะด้านเด็กและครอบครัว ได้เสนอแนวคิดบันได 7 ขั้น จาก EF สู่ทักษะศตวรรษที่ 21 ไว้ ดังภาพ

ภาพที่ 1: บันได 7 ขั้น จาก EF สู่ทักษะศตวรรษที่ 21
ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561)

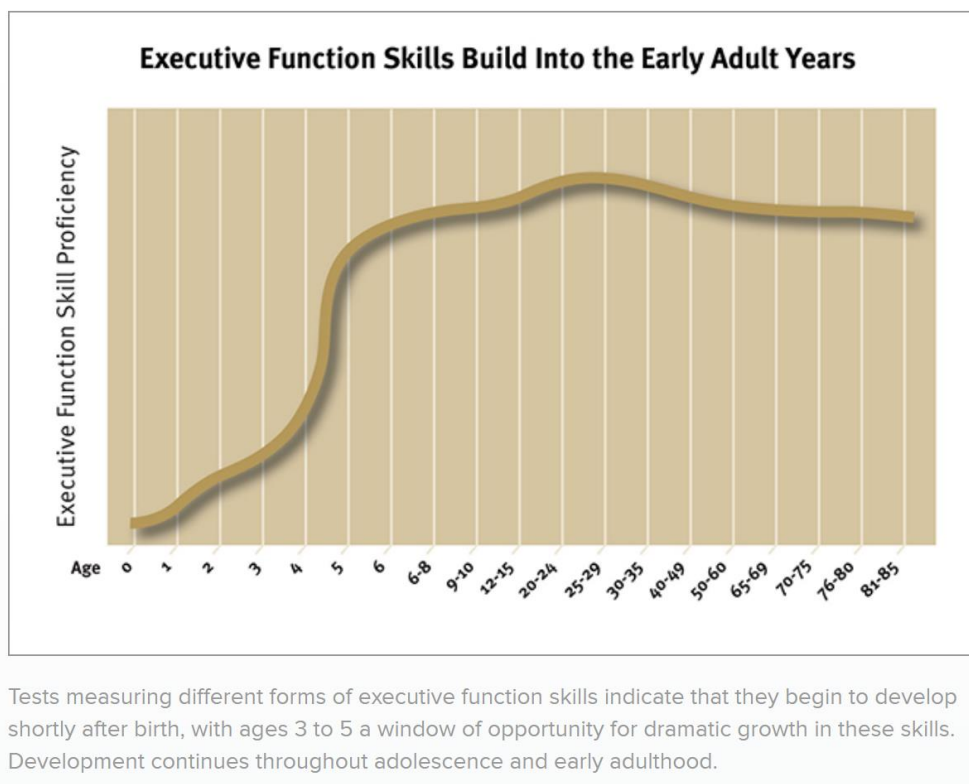
จากรูป จะเห็นได้ว่าทักษะศตวรรษที่ 21 อยู่บนสุด คือ ขั้นที่ 7 โดยมีขั้นอื่น ๆ เป็นพื้นฐาน โดยขั้นก่อนทักษะศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในช่วงวัย 3-7 ปี ก่อนที่เด็กอายุ 7-20 ปีจะสามารถพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ เด็กต้องสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารให้ได้เสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับสุภาวดี หาญเมธี ธิดา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อร่ามฤทธิ์ (บรรณาธิการ) (2561) ที่ให้แนวคิดที่ว่าทักษะการคิดเชิงบริหาร คือฐานรากที่จะทำให้เด็กเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ทักษะศตวรรษที่ 21

ที่มา : สุภาวดี หาญเมธี ธิดา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อร่ามฤทธิ์ (บรรณาธิการ, 2561)

ดังนั้นการที่จะฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นประชากรที่ตลาดแรงงานต้องการและเป็นการสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ จึงจำเป็นต้องมีทักษะการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นพื้นฐานในช่วงวัยอนุบาลเสียก่อน และเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารในวัยนี้ เนื่องจากในช่วงอายุนี้นี้เป็นช่วงที่สมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต และเป็นหน้าต่างแห่งโอกาส (Window of opportunity) คือ เป็นโอกาสที่เหมาะสมที่ได้ฝึกทักษะการคิดเชิงบริหารโดยจะเริ่มพัฒนาเมื่ออายุ 1-3 ปี และจะพัฒนาในอัตราเร่งที่มากกว่าเดิมในช่วง 3-5 ปี และหน้าต่างแห่งโอกาส (window of opportunity) จะพัฒนาได้ช้าลงหรือปิดลงในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ 6-13 ปี (Sivan, Koch, Baier, & Adiga, 1999) ดังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 Executive Function Skills Build Into the Early Adult Years
ที่มา: Center on the Developing Child (2012)

ดังนั้น แม้ในสถานการณ์ที่เด็กปฐมวัยต้องหยุดอยู่บ้านเพื่อความปลอดภัยจากการแพร่กระจายของเชื้อโควิด 19 แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารต่อไป ไม่ควรหยุดการพัฒนา เนื่องจากช่วงวัย 3-5 ปี เป็นช่วงวัยที่เด็กจะพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้สูงสุด หากเลยช่วงวัยนี้ไปแล้วทักษะนี้อาจพัฒนาได้น้อยและจะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นประชากรที่ไร้คุณภาพ

ขาดทักษะในศตวรรษที่ 21 และไม่ตอบโจทย์กับตลาดแรงงาน หาเลี้ยงชีพด้วยตนเองไม่ได้และก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ในที่สุด

เมื่อเด็กปฐมวัยยังคงต้องเรียนรู้ที่บ้านต่อไป บุคคลที่ช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้ดี ก็คือพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู ที่มีความจำเป็นต้องร่วมมือกับครูเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กปฐมวัย แต่เนื่องจากแต่ละบ้านก็มีความพร้อมที่แตกต่างกัน ทั้งด้านการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ความพร้อมด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2563) จึงอาจทำให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยได้ บทความนี้จึงต้องการนำเสนอบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองได้นำไปปรับใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยที่บ้านได้ แม้ว่าต้องทำงานที่บ้าน (Work from Home) หรือมีอุปสรรคอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นนี้ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้อย่างต่อเนื่อง ไม่สูญเสียช่วงเวลาสำคัญของชีวิตนั่นเอง

ความหมายของทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร หรือ EF มีผู้ให้ความหมายไว้ค่อนข้างไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

Donna Wilson and Marcus Conyers (2015) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะการคิดเชิงบริหาร หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และสั่งการของจิตใจ เมื่อเด็กมีทักษะนี้จะตัดสินใจว่าจะมุ่งเป้าหมายไปที่ใดและต้องทำอะไรเพื่อไปถึงเป้าหมายนั้น ซึ่งการมุ่งเป้าหมายและลงมือทำเพื่อให้ถึงเป้าหมายนั้น สอดคล้องกับความหมายที่ Alyssa Meuwissen (2015) ได้ให้ไว้ว่าทักษะการคิดเชิงบริหาร หมายถึง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายระยะยาว แทนการทำในสิ่งที่ทำไปโดยอัตโนมัติหรือทำในสิ่งที่ยาก เพราะหากเป็นการกระทำที่เลือกทำในสิ่งที่ยากแล้ว ย่อมไปไม่ถึงเป้าหมายแน่นอน ทั้งนี้มีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างออกไปเล็กน้อยแต่ก็มีความสอดคล้องกันอยู่ในบางส่วน คือ Adele Diamond (2012) ได้กล่าวว่าทักษะการคิดเชิงบริหาร หมายถึง ความสามารถในการใช้เวลาคิด ไตร่ตรองก่อนลงมือทำ ซึ่งก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงความหมายถึงเรื่องการลงมือทำ แต่สำหรับความหมายนี้ ได้ให้ความหมายกับการคิดวางแผนก่อนลงมือทำ นอกจากนี้ National Center for Learning Disabilities (2013) ได้ให้ความหมายทักษะการคิดเชิงบริหารไว้ว่า ชุดของกระบวนการทางจิตใจที่ช่วยให้เราเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีต กับการกระทำในปัจจุบันและผลในอนาคต ซึ่งแตกต่างจาก 3 ความหมายแรกที่กำลังกล่าวมา

ดังนั้น ทักษะการคิดเชิงบริหารจึงหมายถึงการควบคุมความคิดก่อนลงมือทำ การลงมือทำ และการคิดถึงผลในอนาคตที่จะเกิดจากการลงมือทำนั้น เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยพบว่า มีปัจจัยที่หลากหลายที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร ดังนี้ (เบญจวรรณ ปิ่นทอง, 2560; ดวงฤทัย เสมอคุ้มหอม และคณะ, 2562; Jackie Stachel, 2015; สุภาวดี หาญเมธี ธิดา พิทักษ์สินสุข และ ภาวนา อร่ามฤทธิ์ (บรรณาธิการ), 2561)

1. ปัจจัยภายในของเด็ก ได้แก่ ความบกพร่องทางสติปัญญา พัฒนาการด้านภาษา ปัญหาด้านสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต หรือความแตกต่างในการเรียนรู้
2. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ความเครียดของผู้ปกครอง ที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่ไม่ดี และความยากในการเลี้ยงดู พฤติกรรมของผู้ปกครอง และการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (แบบเชิงลงโทษ) ที่อาจส่งผลต่อเด็กในระยะยาว ควรหาแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนอกเหนือจากการลงโทษ
3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความยากลำบากทางเศรษฐกิจ ผู้ดูแลหรือผู้ปกครองที่ทะเลาะหรือดูแลไม่เหมาะสม ความรุนแรงในบ้านและในชุมชนใกล้เคียง สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม และการได้รับสารอาหารที่ไม่มีคุณค่า
4. ปัจจัยที่ส่งผลด้านบวก ได้แก่
 - 4.1 การนอนหลับที่เพียงพอ นอนให้พอ หลับให้สนิท การนอนหลับทำให้สมองจัดระเบียบเรียบเรียงสิ่งที่ได้เรียนรู้ตลอดทั้งวันจัดการกับความจำระยะสั้นไปสู่ความจำระยะยาว
 - 4.2 สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยและความเสี่ยง ควรจัดให้มีความปลอดภัยแต่มีความเสี่ยงเพื่อกระตุ้นให้เด็กรู้สึกท้าทาย และภูมิใจเมื่อทำสำเร็จ
 - 4.3 สภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบ สะอาด ถูกสุขอนามัย
 - 4.4 บุคคลรอบตัวเด็กที่ตอบสนองความต้องการของเด็กในเรื่องการใช้งานของใช้ต่างๆ
 - 4.5 บุคคลรอบตัวเด็กที่ตอบสนองความรู้สึกและอารมณ์
 - 4.6 สภาพแวดล้อมต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสมาชิกในกลุ่ม เป็นเจ้าของสถานที่ร่วมกับคนอื่น
 - 4.7 สภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ปราศจากอำนาจของผู้ใหญ่
 - 4.8 สภาพแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ เพราะธรรมชาติทำให้เด็กได้เรียนรู้แบบปลายเปิด การฟังระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สร้างความอ่อนโยนในจิตใจ
 - 4.9 สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้ (Rich Environment)
 - 4.10 จัดวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกใช้
 - 4.11 จัดทำ/ดัดแปลงพื้นที่ที่กระตุ้นให้เด็กได้ตอบโต้กับสิ่งรอบตัว
 - 4.12 ให้ความสำคัญกับพื้นที่สำหรับแสดง/นำเสนอผลงาน

4.13 คีมน้ำสะอาด หากขาดน้ำจะส่งผลให้เซลล์สมองเหี่ยวทำให้ส่งข้อมูลช้า คิดช้าหรือคิดอะไรไม่ค่อยออก เด็กๆ ขาดน้ำได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่เนื่องจากระบบต่างๆ ดำเนินเร็วกว่าผู้ใหญ่ เด็กปฐมวัยควรได้รับน้ำอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว

4.14 มีโภชนาการที่ดี กินอาหารพัฒนาสมอง คืออาหารที่มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ จะช่วยพัฒนาด้านความจำและมีสมาธิจดจ่อ สารอาหารที่ช่วยเพิ่มพลังสมองได้แก่ โอเมก้า จากเนื้อปลาและน้ำมันปลา, โคเลีน จากไข่, ข้าวกล้อง, สารแอนติออกซิแดนท์ จากผักใบเขียว, ข้าวโอ๊ต, ธาตุเหล็กจากเนื้อแดง, ไอโอดีน จากอาหารทะเล, โปรตีนและกรดไขมัน จากถั่วและเมล็ดพืช และงดเว้นอาหารขยะ ขนมอบกรอบ

4.15 ออกกำลังกาย เล่นกลางแจ้ง นอกจากช่วยพัฒนาร่างกายให้มีสุขภาพดีแล้ว ยังช่วยพัฒนาด้านสังคมเพราะต้องมีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ รอคอย เสียสละ และพัฒนาด้านสมอง การออกกำลังกายจะช่วยให้ใยประสาทเพิ่มจำนวนมากขึ้นและทำให้ร่างกายปราศจากความเจ็บปวด พร้อมทั้งจะพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารอีกด้วย

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารในสถานการณ์ปกติ

ในสถานการณ์ปกติที่ไม่มีการแพร่ระบาดของโควิด 19 ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้กับเด็กปฐมวัย โดยมีผู้เสนอบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้กับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

Russell Barkley, 2021 ได้เสนอบทบาทและวิธีการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ปลุกฝังและสร้างความรับผิดชอบให้กับเด็กอย่างจริงจัง ให้รับรู้ถึงผลที่จะตามมาจากการกระทำของตนเอง
2. เขียนสิ่งที่จะทำแล้วแปะไว้ในที่ที่เห็นชัดเจน ช่วยกระตุ้นความจำใช้งาน (Working Memory)
3. จัดเวลาในการทำกิจกรรม โดยระบุเวลาที่ชัดเจน โดยใช้นาฬิกาหรือแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ทำให้เด็กเห็นชัดเจนว่าเวลาผ่านไปมากน้อยแค่ไหน ตรงกับเวลาที่กำหนดหรือไม่
4. ใช้รางวัลเป็นแรงจูงใจภายนอก เพราะการทำงานเพื่อฝึกทักษะการคิดเชิงบริหารจะไม่ได้ผลตอบแทน หรือไม่ได้เห็นผลในทันที จึงใช้รางวัลเป็นแรงจูงใจช่วยเสริมได้ เป็นการเสริมเป้าหมายระยะยาวด้วยผลตอบแทนระยะสั้นช่วยสร้างความรู้สึกรักอยากทำให้กับเด็กด้วย
5. เรียนรู้ปัญหาด้วยการลงมือทำ ทำให้เด็กเห็นปัญหาอย่างชัดเจนมากที่สุดเพื่อให้เด็กสามารถลงมือแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตัวเอง

6. ให้ความหยุดพักเป็นช่วง ๆ เมื่อเด็กทำงานหนักเกินไปในช่วงเวลาสั้นๆ เพราะเด็กมีช่วงระยะเวลาในการควบคุมการทำงานของตนเองตามวัย เช่น ทำการบ้านในวิชาที่ยากและไม่ชอบ ให้ลูกได้พักเป็นระยะๆ เป็นเวลา 3-10 นาที

7. ใช้คำพูดเชิงบวกและให้กำลังใจ ในการฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรให้กำลังใจด้วยการพูดว่า “ลูกทำได้!” คำพูดเชิงบวกพวกนี้จะช่วยให้เด็กมีความพยายามและเข้าใจเป้าหมายมากขึ้น เป็นการแสดงภาพความสำเร็จให้ลูกได้เห็นเป้าหมายที่ชัดเจน

8. สร้างสุขภาพที่ดีให้เด็ก ด้วยการให้เด็กได้มีโอกาสดูออกกำลังกายได้ทุกที่

9. ให้จิบน้ำ น้ำหวานหรือมะนาว เครื่องดื่มเกลือแร่ กลูโคสเมื่อเด็กต้องใช้พลังงานในการควบคุมตนเองมาก ๆ อาจเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นอาหารที่นำไปใช้เป็นพลังงานให้กับสมองส่วนหน้า

Alyssa Meuwissen (2015) ได้เสนอบทบาทและวิธีการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. สนับสนุนให้เด็กได้ใช้จินตนาการ

การที่เด็กได้จินตนาการ เด็กได้ใช้ความคิดถึงอนาคต เมื่อโตขึ้นทักษะนี้จะถูกใช้ในการอ่าน การเขียน และวัยรุ่นเขาจะใช้ทักษะนี้ครุ่นคิดเกี่ยวกับอนาคต และ สถานการณ์ “จะเป็นอะไร..ถ้า” (What if) ช่วยส่งเสริมให้พวกเขาได้สำรวจเรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องที่เด็กๆ กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

2. เสนอทางเลือกแบบมีขอบเขต

วิธีที่ดีที่สุดที่จะให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร คือ การฝึกฝนการควบคุมพฤติกรรม โดยกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน แต่ภายใต้ขอบเขตที่เรากำหนดเด็กก็มีสิทธิที่จะเลือก และฝึกการควบคุมตนเอง ในขอบเขตที่เรากำหนดได้ ทักษะการคิดเชิงบริหารจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กมีความรับผิดชอบในการติดตามงาน รับรู้ และแก้ไขข้อผิดพลาด ให้ลูกได้เลือกทางเลือกของตนเองอย่างเหมาะสม เช่น เปลี่ยนจากบอกว่าลูกต้องกินอะไร(ไม่มีทางเลือก) หรือถามว่าลูกอยากกินอะไร (ตัวเลือกไม่จำกัด) เป็นถามว่าลูกต้องการซีเรียล ข้าวโอ๊ต หรือไข่ เป็นต้น

3. ช่วยสะท้อน (Reflection)

เมื่อเด็กมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ให้พ่อแม่ช่วยสะท้อนความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ช่วยให้เด็กได้หยุดจากการทำงานชั่วคราว ได้ถอยกลับไปมองภาพใหญ่ และวางแผนในขั้นต่อไป

4. เพิ่มระดับความยากของแต่ละกิจกรรมทางร่างกาย

จะช่วยเพิ่มอัตราการไหลเวียนของเลือดไปยังสมอง ลดความเครียด ได้ฝึกการควบคุมร่างกาย การจดจำกฎเกณฑ์และควบคุมอารมณ์ของตนเอง

สุภาวดี หาญเมธี และคณะ (บรรณาธิการ) (2561) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยการให้ “โอกาส” และการใช้วินัยเชิงบวก (Positive discipline) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการให้โอกาส หมายถึง การเปิดโอกาส สร้างโอกาส และไม่ทำลายโอกาส ซึ่ง 13 โอกาสที่กล่าวถึง ได้แก่

1.1 ให้โอกาสเด็กได้คิด สงสัย สังเกต เพราะเป็นต้นทางในการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 ให้โอกาสเด็กได้เลือก ตัดสินใจ และวางแผนด้วยตนเอง เพราะทำได้ตรงตรง ได้คาดเดาผล ได้ลำดับความคิด ทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำ

1.3 ให้โอกาสเด็กลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ ค้นพบความสามารถของตนเอง

1.4 ให้โอกาสเด็กได้ลองผิดลองถูก เพื่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อตนเอง ภูมิใจตนเองเมื่อทำได้ แต่ถ้ามล้มเหลวก็พยายามหาวิธีการใหม่ต่อไป

1.5 ให้โอกาสเด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อนำไปสู่ความคิดใหม่ๆ เติบโตไปเป็นคนที่มีกระตือรือร้น ช่างคิด ช่างทำ

1.6 ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น เพราะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

1.7 ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลการทำงานของตนเอง เพื่อฝึกการใช้ข้อมูล ฝึกการใช้เหตุผล ฝึกการคิดเชื่อมโยง พิจารณางานของตัวเอง และจะนำไปสู่การปรับปรุงตัวเองต่อไป

1.8 ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำวัน เด็กจะรู้สึกว่าการทำกิจวัตรประจำวันได้ รู้สึกมั่นใจที่จะลงมือทำด้วยตนเอง

1.9 ให้โอกาสเด็กได้ฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ

1.10 ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ผ่านบูรณาการประสาทสัมผัส เพื่อให้มีประสาทสัมผัสที่ไว สังเกตได้ละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้

1.11 ให้โอกาสเด็กได้จดจ่อใส่ใจ ช่วยให้เด็กมีสมาธิในการทำงานที่ต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อการรับรู้

1.12 ให้โอกาสเด็กได้รับแรงบันดาลใจ เกิดกำลังใจในการพัฒนาตัวเอง

1.13 ให้โอกาสเด็กได้ฝึกทักษะอารมณ์-สังคม เพื่อจัดการกับอารมณ์ตัวเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2. การใช้วินัยเชิงบวก

2.1 การตั้งพฤติกรรมเป้าหมายที่สอนเด็กให้ฝึกปฏิบัติได้ จากนั้นเลือกวิธีการสอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น

2.2. การสอนพฤติกรรมเป้าหมายที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ คือ การสื่อสารที่สอนทักษะให้เด็กได้ชัดเจนและหล่อเลี้ยงจิตใจของเด็กได้ในเวลาเดียวกัน

2.3 การฝึกฝนพฤติกรรมเป้าหมายตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน มองหาโอกาสให้เด็กได้ใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

2.4 เวลาในการพัฒนาจิตสำนึกและฐานที่มั่นความเชื่อใจ คือ ความมั่นคง และความต่อเนื่องในการสอนและฝึกฝน

2.5 ความเชื่อใจของผู้เลี้ยงดูและเด็กที่พัฒนาขึ้นจากวิธีการเลี้ยงดู ความเชื่อใจคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฝึกฝนทักษะการคิดเชิงบริหารทำได้สำเร็จ

จากข้อมูลข้างต้น สรุปบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารในสถานการณ์ปกติ ได้แก่

1. การให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆจากการลงมือทำด้วยตนเอง ด้วยการให้โอกาส 13 โอกาสสำคัญ

2. ผู้ปกครองคือผู้ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างสมบูรณ์ในแต่ละสถานการณ์

2.1 การช่วยให้เด็กได้เขียนในสิ่งที่ต้องทำ

2.2 การทำให้เด็กเห็นเวลาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กได้วางแผนและควบคุมตัวเองตามเวลาได้ดีขึ้น

2.3 การเสนอทางเลือกแบบมีขอบเขต เมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรบางอย่างเปลี่ยนจากการใช้คำสั่ง เป็นการให้ทางเลือก ซึ่งเป็นทางเลือกที่เหมาะสมทั้งสองทาง

2.4 เมื่อเด็กทำงาน/กิจกรรมเสร็จ หรือเมื่อเกิดสถานการณ์ใด ๆ ผู้ปกครองควรนำเหตุการณ์นั้น ๆ มาพูดคุยและสะท้อนคิดร่วมกัน โดยให้เห็นถึง ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลดี ผลเสีย และแนวทางในการปรับปรุง และนำไปใช้ต่อไปเพื่อเพิ่มระดับความยากของกิจกรรม เพื่อให้เด็กรู้สึกสนุกและท้าทาย

3. เต็มพลังให้กับเด็ก เมื่อเด็กผ่านสถานการณ์ที่ท้าทายได้ เช่น การให้รางวัล การให้หยุดพักเป็นระยะ

4. ทำให้เด็กเชื่อใจ ไว้ใจ วางใจ ด้วยการใช้คำพูดเชิงบวก คำพูดที่เชื่อว่าเด็กจะทำได้

5. พาเด็กไปออกกำลังกายหลากหลายรูปแบบ

6. สนับสนุนให้เด็กได้ใช้จินตนาการ

7. การใช้วินัยเชิงบวก

บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยช่วงโควิด 19

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ที่ยังไม่มีทีท่าว่าจะสิ้นสุด และยังไม่มีความชัดเจนว่าเด็กปฐมวัยจะได้รับวัคซีนนั้น คาดว่าเด็กปฐมวัยยังจำเป็นต้องเรียนจากบ้านต่อไปในรูปแบบต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ และในขณะเดียวกันทักษะการคิดเชิงบริหารที่พัฒนาได้ดีในช่วงวัยเด็ก 3-5 ปีนั้น ก็มีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพราะหากเลยช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว เด็กอาจไม่มีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารได้ดีเท่าช่วงเวลานี้อีกแล้ว ดังนั้น บุคคลที่จะเป็นหลักในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ก็คือผู้ปกครองที่อยู่กับเด็กปฐมวัยตลอดเวลาตนเอง

จากการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบริหาร เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ที่เป็นสถานการณ์บังคับเข้าใจได้ว่าผู้ปกครองเองต้องทำงานด้วย และต้องพัฒนาลูกด้วย จึงได้ค้นหาบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยช่วงโควิด 19 ไว้สำหรับผู้ปกครองได้นำไปใช้ เพื่อประหยัดเวลาและสร้างประสบการณ์คุณภาพให้กับเด็ก โดยสรุปบทบาทไว้ได้ ดังนี้

1. การให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆจากการลงมือทำด้วยตนเอง ผ่าน 13 โอกาสสำคัญ

สำหรับข้อนี้ ผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องทำครบทั้ง 13 โอกาส เพียงแต่ต้องเท่าทันว่าในแต่ละสถานการณ์ที่เราใช้ชีวิตประจำวันอยู่นั้น มีโอกาสอะไรที่ซ่อนอยู่บ้าง เช่น เมื่อเราต้องทำกับข้าวอยู่แล้ว เราสามารถให้ลูกได้มาช่วยทำกับข้าว ฝึกโอกาสในการวางแผน การลองผิดลองถูก การแก้ปัญหา เป็นต้น

2. ผู้ปกครองคือผู้ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างสมบูรณ์ในแต่ละสถานการณ์

2.1 การช่วยให้เด็กได้เขียนในสิ่งที่ต้องทำ เป็นสิ่งที่เด็กต้องทำอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน แต่เขียนออกมาให้ชัดเจน แนะนำสำหรับครอบครัวที่เด็กไม่สามารถปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้ ต้องให้ผู้ปกครองคอยเตือนอยู่เสมอ

2.2 การทำให้เด็กเห็นเวลาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เปลี่ยนนาฬิกาแบบมีเข็ม เป็นนาฬิกาแบบมีตัวเลข รวมถึงใช้นาฬิกา โทรศัพท์หรือแอปพลิเคชันที่ตั้งเตือนได้ตามระยะที่เราต้องการ เช่น ทุก 1 ชั่วโมง เป็นต้น เพื่อให้ลูกได้รู้เวลาอย่างชัดเจน

2.3 การเสนอทางเลือกแบบมีขอบเขต ข้อนี้สอดแทรกไปในการสนทนาทุกครั้ง เมื่อผู้ปกครองต้องการให้เด็กแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ต้องการสามารถเสนอทางเลือกแทนการบอกคำตอบหรือถามอย่างไรทิศทาง

2.4 ช่วยเด็กสะท้อนความคิด ความรู้สึกในแต่ละสถานการณ์ ข้อนี้สอดแทรกไปในการสนทนาทุกครั้ง เมื่อเด็กกำลังสับสน หาทางออกไม่ได้

3. เติมพลังให้กับเด็ก เช่น การให้รางวัล การให้หยุดพักเป็นระยะ ผู้ปกครองสามารถให้รางวัลเป็นคำพูด การชมเชยเมื่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้ เพื่อให้เด็กได้มีแรงฝึกทักษะการคิดเชิงบริหารต่อไป

4. สนับสนุนให้เด็กได้ใช้จินตนาการ เด็กเป็นวัยที่หากิจกรรมเล่นด้วยตนเองแม้ไม่มีอุปกรณ์ เด็กสามารถใช้ของใกล้ตัวเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากในการเล่นได้ ดังนั้น ในสถานการณ์โควิด 19 ที่ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติมได้ เพียงจัดเตรียมของที่มีอยู่ในบ้านวางไว้และบอกชัดเจนว่าสิ่งใดใช้ได้ ก็เป็นการส่งเสริมจินตนาการได้เช่นกัน

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อาจจะไม่แตกต่างกับสถานการณ์ปกติมากนัก แต่สิ่งที่ผู้ปกครองต้องตระหนักคือ ผู้ปกครองคือบุคคลสำคัญ (Key person) ที่จะทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงบริหารได้ ในช่วงเวลาที่ไม่มีปกตินี้ ซึ่งการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารส่วนใหญ่ล้วนเป็นการพูดคุยสนทนา การดำเนินชีวิตประจำวันต่างๆ ดังนั้นผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้ลูกโดยเฉพาะ ไม่จำเป็นต้องวางแผนกิจกรรม สละเวลาจัดเตรียมอุปกรณ์และจัดกิจกรรมให้ลูก ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงวันเสาร์อาทิตย์จึงจะพัฒนาได้ เพียงแต่ช่วยโอกาสและเวลาที่ต้องพูดคุยกับลูก และลูกต้องดำเนินชีวิตตามตารางเวลาปกติอยู่แล้วนั้นสร้างบทสนทนาที่มีคุณภาพตามแนวทางที่ได้เสนอไป เพียงเท่านี้จะช่วยให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมแม้ตกอยู่ในสถานการณ์วิกฤตของโควิด 19

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุข และปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง* [pdf]. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564 จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/files/.pdf>
- กรมจัดหางาน. (2561). *การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล (Digital Labour Market Transformation) ใน การสัมมนาระดมความเห็นการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล (Digital Labour Market Transformation)*. เอกสารประกอบการประชุมของกรมแรงงาน โรงแรม ดิ เอ็มเมอร์อัลด์ กรุงเทพฯ
- กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ, (มมป.). *การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)* [pdf]. สืบค้นจาก http://www.phitsanulok2.go.th/UserFiles/files/COVID2019/Learning-Covid19_06.pdf
- พงศ์ทัต วนิชานันท์. (2564). *การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร? [ข้อความในโพสต์บล็อก]*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564 จาก <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/>

- ดวงฤทัย เสมอคุ้มหอม และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงบริหารของเด็กก่อนวัยเรียน. *วารสารสภากาชาดพยาบาล*, 34(4), น. 80-94
- ธัญญลักษณ์ รุ่งแสงจันทร์. (2561). การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 26(2), 172-204
- เบญจวรรณ ปิ่นทอง. (2560). ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กวัยก่อนเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: แพรวเพื่อนเด็ก.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Function สำหรับครูปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท รักลูกกรุ๊ป จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2564. จาก https://www.facebook.com/objectvonline/posts/2650766005212996?_rdc=1&_rdr
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2561 Social Situation and Outlook*. *วารสารภาวะสังคมไทย*, 17(1), 1-29
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2563). New normal สำหรับเด็กปฐมวัยจากสถานการณ์โควิด-19 [ข้อความในโพสต์บล็อก]. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/207-new-normal-สำหรับเด็กปฐมวัยจากสถานการณ์โควิด-19> (starfishlabz.com)
- Center on the Developing Child, Harvard University. (n.d.). *Enhancing and Practicing Executive Function Skills with Children from Infancy to Adolescence*. [PowerPoint]. Retrieved August 29, 2021, from [https://children.wi.gov/Documents/Harvard%20Parenting %20Resource.pdf](https://children.wi.gov/Documents/Harvard%20Parenting%20Resource.pdf)
- Donna Wilson and Marcus Conyers. (2015). Re: 2015 Strategies for Strengthening the Brain's Executive Functions [Web blog message]. Retrieved 2015, April 2, from <https://www.edutopia.org/blog/strategies-strengthening-brains-executive-functions-donna-wilson-marcus-conyers>
- Jackie Stache. (2015). Re: What Factors Influence Executive Function Development? [Web blog message]. Retrieved 2015, September 11 from

[https://www.beyondbooksmart.com/executive-functioning-strategies-
blog/what-factors-](https://www.beyondbooksmart.com/executive-functioning-strategies-blog/what-factors-)

Russell Barkley. (2021). Re: Your Child's 7 Executive Functions — and How to Boost Them [Web blog message]. Retrieved 2021, August 31 from

<https://www.additudemag.com/slideshows/boost-executive-function/>

World Health Organization Thailand. (2020). โรคโควิด 19 คืออะไร [Power point]. สืบค้นเมื่อ

28 June 2020 จาก <https://www.who.int/docs/default->

[source/searo/thailand/update-28-covid-19-what-we-know---june2020---](https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/update-28-covid-19-what-we-know---june2020---thai.pdf?sfvrsn=724d2ce3_0)

[thai.pdf?sfvrsn=724d2ce3_0](https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/update-28-covid-19-what-we-know---june2020---thai.pdf?sfvrsn=724d2ce3_0)